Utdrag ur

Helsingfors hovrätts verksamhetsberättelse för år 2021

översatta till svenska

Åt läsaren

Helsingfors hovrätts verksamhetsberättelse för år 2021 publicerades på finska i april 2022. Detta dokument innehåller verksamhetsberättelsens mest centrala delar översatta till svenska.

Presidentens översikt

Ett jubileumsår har inletts, eftersom Helsingfors hovrätt fyller 70 år i oktober 2022. Lagen om inrättande av Helsingfors hovrätt trädde i kraft 1.10.1952. Finlands huvudstad fick en hovrätt, som blev den fjärde av de hovrätter som inrättats i Finland. Utöver brottmål och civilmål inom sin nya domkrets tog Helsingfors hovrätt emot den dåvarande överkrigsdomstolens uppgifter. Sedermera har Helsingfors hovrätt blivit Finlands största hovrätt i fråga om personalstyrka.

Tiden var då i början av 1950-talet mogen för tilläggsresurser inom rättsvården. Detsamma önskas också nu i början av 2020-talet – på grund av den ökade målanhopningen i huvudstadsregionen är behovet av tilläggsresurser skriande inom varje delområde av rättsvården. Den höga arbetsbelastningen hos vår personal börjar närma sig bristningsgränsen. Vid Helsingfors hovrätt är en särskild ärendegrupp som kräver resurser inom rättsvården omfattande tvistemål och brottmål där huvudförhandling hålls. När ett mål kommer in till hovrätten har handläggningen av målet ofta fördröjts redan vid förundersökningen, åtalsprövningen eller tingsrätten. I huvudstadsregionen är i själva verket alla dessa skeden i brottmålen i genomsnitt längre än i resten av landet. Därför leder denna långa handläggningstid, som ackumuleras i olika faser, till en tråkig situation där de sammanlagda handläggningstiderna här är av helt annan klass än i andra regioner.

När detta skrivs skuggas jubileumsåret av den våg som följt av omikronvarianten av coronaviruspandemin. Hovrätten har i likhet med det övriga samhället varit tvungen att konstatera att pandemin och de negativa konsekvenserna av den inte upphörde hösten 2021. Helsingfors hovrätt har dock under rådande omständigheter kunnat agera effektivt och fullgöra sin uppgift som oberoende och opartisk utövare av domsrätt och som garant för rättsskydd. Ett särskilt tack för detta går till den ansvarsfulla personalen vid hovrätten – och även till dem som uträttar ärenden på ett ansvarsfullt sätt vid hovrätten. Personalen vid Helsingfors hovrätt har arbetat flitigt under hela coronatiden. Därför är det också önskvärt att vi inom kort återigen kan arrangera rekreationstillfällen som är viktiga för personalens motivation och samhörighet.

Jag har varit president för Helsingfors hovrätt i cirka ett och ett halvt år. Jag har märkt att många saker redan fungerar mycket bra i hovrätten. Världen runtomkring förändras dock och hovrätten måste svara på dessa utmaningar. Det har varit glädjande att notera att hovrättens personal har ett stort intresse av att utveckla sina egna arbetsmetoder. Personalen har aktivt och modigt fört fram sina utvecklingsidéer, och många av dem har gått till vidareutveckling. Arbetet med att utveckla hovrätten på lång sikt har bara inletts, men jag hoppas att vi senare kan konstatera att betydande första steg har tagits 2021.

Asko Välimaa
President

Rättskipning

Rättskipningsarbetet utifrån statistiken

År 2021 inkom sammanlagt 8 226 mål och ärenden till alla hovrätter. Antalet mål och ärenden som kommit in till hovrätterna ökade således jämfört med år 2020 (7 368). Antalet avgöranden som hovrätterna meddelat höll sig år 2021 rätt nära nivån som meddelades föregående år (7 816 avgjorda mål och ärenden). Antalet oavgjorda mål och ärenden (den så kallade målbalansen) steg år 2021 med ca 11 procent jämfört med nivån förra året.

Till Helsingfors hovrätt inkom 2818 mål och ärenden 2021, dvs. 277 fler än år 2020. Antalet avgöranden som hovrätten meddelat (2 577) minskade något jämfört med 2020 (2 616). Antalet mål och ärenden som är anhängiga vid hovrätten vid utgången av 2021 (2 056) ökade jämfört med året innan (1 815).

Mål som avgjorts vid huvudförhandling utgjorde 29,1 procent av alla mål och ärenden vid Helsingfors hovrätt under berättelseåret. Andelen ökade med 1,7 procentenheter jämfört med året innan. Det sammanlagda timantalet för huvudförhandlingarna var 5714. Jämfört med 2020 var ökningen 1 421 timmar. Antalet huvudförhandlingar som pågått i över åtta timmar var 176, dvs. minskningen jämfört med året innan var ganska stor (cirka 24 procent). Antalet huvudförhandlingar som pågått över 25 timmar (35 st.) däremot mer än fördubblades.

Av alla mål och ärenden som inkom till hovrätterna 2021 omfattades 74 procent av systemet med tillstånd till fortsatt handläggning. Vid Helsingfors hovrätt var motsvarande andel ca 72 procent. Andelen avslagna tillståndsansökningar var ca 44 procent vid Helsingfors hovrätt och sammanlagt ca 48 procent vid alla hovrätter.

År 2021 var medianhandläggningstiden för avgöranden som meddelats vid Helsingfors hovrätt 5,33 månader och 52,6 procent av målen och ärendena avgjordes inom sex månader. De enklare målen verkar hovrätten klara av att avgöra rätt så snabbt. Den genomsnittliga handläggningstiden var dock cirka 8,8 månader.

Andelen mål och ärenden där handläggningstiden har varit minst ett år är fortfarande rätt hög (30,6 procent) och ökningen jämfört med föregående år är 3,4 procentenheter. Antalet mål och ärenden som varit anhängiga i minst ett år vid utgången av 2021 var 513. Antalet har minskat något från året innan (545).

År 2021 inkom 1 735 brottmål eller tvångsmedelsärenden (61,6 procent) och 808 tvistemål (28,7 procent) till hovrätten. Andra ärendegrupper var bland andra utsökningsärenden och ansökningsärenden. Den vanligaste rubriceringen på inkomna mål var misshandel (232 mål). De vanligaste rubriceringarna i brottmål var därutöver narkotikabrott, rattfyllerier, stölder, rån och bedrägerier. De vanligaste ärendetyperna i andra mål än brottmål var utsökningsbesvär (96 ärenden) samt mål och ärenden som gäller vårdnad om barn/umgängesrätt, skadestånd och skulder. Det kom också in många olika

fall av klagan (121 ärenden). Under de senaste åren har det inte skett några stora förändringar i fördelningen av målen enligt rubricering.

I hovrättens avgöranden ändrades tingsrättens avgörande inte i 20,3 procent av ärendena. Domskälen och slutresultatet av tingsrättens avgörande ändrades till andra än oväsentliga delar i cirka 26,4 procent av målen och ärendena. 1,6 procent av besvären lämnades utan prövning, och 1,8 procent av målen och ärendena återförvisades till tingsrätten. Förlikning mellan parterna fastställdes i 1,8 procent av målen.

Vid färdigställandet av verksamhetsberättelsen hade sammanlagt 19 av Helsingfors hovrätts avgöranden 2021 publicerats i databasen för hovrätternas avgöranden i Finlex (FHOT).

Sökande av ändring hos högsta domstolen

Hovrätten avgjorde 2 517 mål 1.1–31.12.2021. Ändring söktes hos högsta domstolen i 538 avgöranden från hovrätten inom den aktuella tidsperioden, dvs. cirka 20,9 procent av avgörandena. Den relativa andelen ansökningar om besvärstillstånd och besvär över avgörandena minskade med 0,4 procentenheter jämfört med året innan.

Högsta domstolen beviljade 2021 besvärstillstånd i 31 mål som Helsingfors hovrätt avgjort. Av högsta domstolens 93 prejudikat 2021 gällde 26 ändringssökande i Helsingfors hovrätts avgörande (ca 28 procent).

Mål och ärenden som handläggs vid rättskipningsavdelningarna

Hovrätten är indelad i fem avdelningar, som alla handlägger både brottmål och tvistemål. Till avdelning 5 har koncentrerats de mest omfattande målen, dvs. närmast de mål där huvudförhandlingen i tingsrätten har pågått i minst 15 dagar. Vid den mottagningsenhet som finns i anslutning till avdelning 5 har man koncentrerat ärenden av jourkaraktär och enkla mål. I övrigt har målen och ärendena fördelats jämnt mellan de fyra avdelningarna, dock så att vissa ärendegrupper har koncentrerats till vissa avdelningar (rotlar).

Till de ärenden som koncentrerats hör för det första sådana mål och ärenden där Helsingfors hovrätt ensam är behörig. Sådana mål och ärenden har vid hovrätten fördelats till en avdelning och de gäller bl.a. internationella bortföranden av barn, militära brott, frigivning av långtidsfångar (i synnerhet livstidsfångar) samt advokater och rättegångsbiträden med tillstånd. Andra mål och ärenden som koncentrerats är mål som gäller hyresavtal samt avvittring, arv och testamente. Också mål som gäller konkurs, företagssanering, skuldsanering, aktiebolagslagen samt sjö- och transporträttsliga ärenden har koncentrerats till egna avdelningar.

År 2021 inkom 28 mål och ärenden som handlades på svenska till hovrätten, vilket motsvarar cirka en procent av alla inkomna mål och ärenden. Avgörandet av de svenskspråkiga målen hade koncentrerats till hovrättens avdelningar 2 och 4, med vissa undantag för mål och ärenden som sköts av rotlarna.

Fördelningen av mål och ärenden enligt tingsrätt

Största delen av de ändringsansökningar som kom in till hovrätten gällde mål som avgjorts vid Helsingfors tingsrätt. År 2021 kom 1 476 (52,4 procent) ändringsansökningar in från Helsingfors tingsrätt. Antalet ändringsansökningar från Östra Nylands tingsrätt var 653 (23,2 procent) och från Västra Nylands tingsrätt 539 (19,1 procent). Av de mål och ärenden som kom in till hovrätterna var 17,9 procent ändringsansökningar som gäller Helsingfors tingsrätts avgöranden.

Till hovrätten kommer ärenden för avgörande också utanför hovrättens domkrets samt från andra domstolar än tingsrätterna, såsom Finlands Advokatförbund. Ärenden som gäller frigivning av långtidsfångar samt ärenden som gäller internationella bortföranden av barn inleds å sin sida direkt genom en ansökan som lämnas in och riktas till hovrätten.